

Press- och informationsavdelningen

PRESSMEDDELANDE nr 30/03

den 8 april 2003

Förslag till avgörande av generaladvokat Léger i mÅl C-224/01

Gerhard Köbler mot Republiken Österrike

**DOMSTOLEN HAR FÖR FÖRSTA GÅNGEN ANMODATS ATT UTTALA
SIG OM EN MEDLEMSSTATS SKADESTÄNDSANSVAR FÖR SKADOR
SOM ORSAKATS ENSKILDA PÅ GRUND AV ATT EN HÖGSTA
DOMSTOLSINSTANS HAR ÖVERTRÄTT GEMENSKAPSRÄTTEN**

Generaladvokat P. Léger anser att medlemsstaterna är skyldiga att ersätta de skador som orsakats enskilda i ett sådant fall och att de minimiförutsättningar som ger rätt till sådan ersättning omfattas av gemenskapsrätten.

Gerhard Köbler är sedan år 1986 ordinarie universitetsprofessor i Österrike. Med åberopande av 15 års undervisning vid universitet i olika medlemsstater begärde han att han skulle beviljas ett särskilt tjänstetillägg som föreskrivs i en österrikisk lag. Hans begäran avslogs eftersom detta tillägg enligt lag endast beviljas på villkor att 15 års tjänstgöring som professor har fullgjorts vid enbart österrikiska universitet. Han överklagade detta beslut som enligt honom innebar en indirekt diskriminering som stred mot principen om fri rörlighet för arbetstagare. Verwaltungsgerichtshof (Österrikes högsta förvaltningsdomstol) hänsköt en tolkningsfråga till domstolen.

Domstolen, som under tiden hade meddelat i ett jämförbart fall, frågade den nationella domstolen om den vidhöll sin fråga. Med hänsyn till denna dom återkallade Verwaltungsgerichtshof sin fråga och ansåg att det aktuella tillägget utgjorde en lojalitetspremie som motiverade ett undantag från principen om fri rörlighet för arbetstagare. Den ansåg således att det inte stred mot gemenskapsrätten att neka Gerhard Köbler detta tillägg.

1 • Dom av den 15 januari 1998 i mÅl C-15/96, Schöning-Kougebetopoulou (REG 1998, s. I-47).

Gerhard Köbler ansåg att detta avgörande av den österrikiska domstolen innebar ett Åsidosättande av vissa gemenskapsrättsliga bestämmelser som orsakade honom skada. Han väckte därför skadeståndstalan mot Republiken Österrike vid Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (allmän domstol), som i sin tur begärde förhandsavgörande av domstolen.

Skall principen att staten är skadeståndsansvarig för skador som orsakas enskilda genom en överträdelse av gemenskapsrätten anses omfatta det fall där överträdelsen kan tillskrivas en högsta domstolsinstans? Det skall tilläggas att statens skadeståndsansvar i ett sådant fall är uttryckligen uteslutet i österrikisk rätt.

**Generaladvokatens yttrande är inte bindande för domstolen.
Generaladvokaterna har till uppgift att helt oberoende ge domstolen ett
förslag till lösning av den tvist som skall avgöras.**

Enligt generaladvokat Léger är medlemsstaterna skyldiga att ersätta den skada som orsakas enskilda på grund av att en högsta domstolsinstans överträder gemenskapsrätten. Att erkänna en sådan princip ligger i linje med domstolens rättspraxis beträffande den grundläggande principen om att staten är skadeståndsansvarig för överträdelse av gemenskapsrätten (oavsett vilket statligt organ som givit upphov till överträdelsen). Det ligger vidare i linje med domstolens rättspraxis avseende den nationella domstolens avgörande roll vid gemenskapsrättens genomförande, i synnerhet när den agerar högsta domstolsinstans. Generaladvokaten framhåller att det i avsaknad av möjlighet att väcka talan mot ett avgörande av en högsta domstolsinstans endast är en skadeståndstalan som kan garantera att upprättelse ges beträffande den kränkta rättigheten. Principen om att staten är skadeståndsansvarig när en högsta domstolsinstans Åsidosatt en rättsregel erkänns dessutom i allmänhet i medlemsstaterna. Xtminstone finns en stark tendens i den riktningen.

Medlemsstaterna kan inte undkomma ansvar för sina högsta domstolsinstansers avgöranden med bland annat motiveringen att saken är rättskraftigt avgjord i sista instans.

Generaladvokaten ägnar sig vidare åt de materiella förutsättningar som skall vara uppfyllda för att statens skadeståndsansvar skall aktualiseras i ett sådant fall. Dessa förutsättningar måste överensstämma med såväl den dömande verksamhetens särdrag som nödvändigheten av att bevara en viss koherens med den skadeståndsordning som är tillämplig på lagstiftarens och förvaltningens verksamhet. Som en följd därav föreslår generaladvokaten att man skall behålla de tre minimiförutsättningar som domstolen har slagit fast vad gäller statens skadeståndsansvar för lagstiftarens eller förvaltningens agerande:

1. Den rättsregel som har överträtts ger enskilda rättigheter.
2. Det är en tillräckligt klar överträdelse.
3. Det finns ett direkt orsakssamband mellan den omtvistade överträdelsen och den skada som de enskilda har lidit.

Vad gäller den andra förutsättningen som avser den aktuella överträdelsens art anser generaladvokaten att det avgörande kriteriet är huruvida den omtvistade felaktiga rättstillämpningen är ursäktlig eller inte.

Det ankommer pÅ medlemsstaterna att utse de nationella domstolar som är behöriga att pröva en sÅdan skadeståndstalan, och dessa domstolar skall frÅn fall till fall avgöra huruvida dessa materiella förutsättningar är uppfyllda. Enligt generaladvokaten kan man i detta mÅl anse att Verwaltungsgerichtshof gjort sig skyldig till ett ursäktligt fel när den ogillade Gerhard Köblers talan. Verwaltungsgerichtshof borde ha prövat huruvida tjänsteÅldersvillkoret var proportionerligt i förhÅllande till det eftersträvade syftet att belöna en anställds lojalitet gentemot en viss arbetsgivare. Den österrikiska statens skadeståndsansvar kan sÅledes aktualiseras pÅ grund av detta fel.

Anmärkning: TvÅ mÅl är anhängiga vid domstolen, mÅl i vilka denna anmodas ta ställning till problemställningar som liknar dem som uttryckts i detta förfarande, nämligen

- a) en talan om fördragsbrott mot Italien (mÅl C-129/00, kommissionen mot Italien), och
- b) en nederländsk begäran om förhandsavgörande (mÅl C-453/00, Kühne mot Heitz).

Observera: Domarna vid Europeiska gemenskapernas domstol inleder nu sin överläggning i detta mÅl. Domen kommer att avkunnas senare.

Detta är en icke officiell handling endast avsedd för massmedia, vilken inte är bindande för domstolen.

Pressmeddelandet finns tillgängligt pÅ alla gemenskapens officiella språk.

*För det fullständiga förslaget till avgörande, se domstolens hemsida pÅ Internet,
www.curia.eu.int,
cirka kl. 15.00 i dag.*

*För ytterligare upplysningar var vänlig kontakta Christopher Fretwell,
tel. +352 •43 03 33 55, fax +352 •43 03 27 31.*